

ובדיעבד כשעבר על עשה זה שלא להקריב לאחר תמיד של בין הערבים, נחלקו המפרשים אם הקרבן פסול, הובא בביאורנו לעיל (נח, ב ד"ה שלא). ויש שכתב, שמהגמ' כאן מוכח שעשה זה הוא לעיכובא אף בדיעבד, שאם אינו אלא דין לתחילה, מדוע לא תירצה הגמ' שהפסוק של 'לא ילין וגו' עד בקר', מלמד שבדיעבד אם הקטיר עד הבוקר, הקרבן כשר (תוס' הוריות ד, א).

משום דחלבי שבת קריבין ביום טוב אָנן ניקין וכו', כלומר, שאף שחלבי שבת קריבין ביום טוב, זה דוקא בקרבנות הבאים לחובת היום, כגון תמידים ומוספים של שבת, אבל קרבן פסח הקרב בשבת לא יקרב ביום טוב, לפי שאינו נחשב 'חלבי שבת', כי אינו בא לחובת היום של שבת, ועל כך תירצה הגמ', שמסתירת הפסוקים מוכח שגם קרבן פסח הקרב בשבת הוא בכלל 'חלבי שבת' וקרב ביום טוב (רש"י, ש, שכו שהתמידים הקריבין בשבת נחשבים 'חלבי שבת', אף שחובתם אינה מדין שבת, כך גם פסח שחל בשבת, אף שחובתו אינה מדין שבת, נחשב 'חלבי שבת', לפי שהדרשה של 'במועד' המלמדת שקרבן פסח דוחה שבת, אינה רק היתר להקריבו בשבת, אלא באה לומר שנחשב גם קרבן של שבת (הערות הגר"ש אלישיב).

מְשַׁנָּה. הקדמה: כל הקרבנות צריך לעשותם 'לשם', כלומר, שצריך לעשות את ארבע עבודות הקרבן, שהן שחיטה קבלה הולכה וזריקה, לשם סוג הקרבן שעבורו הוא הוקדש, לשם עולה, לשם שלמים וכו'. אך גם אם לא חשב במפורש שיהא 'לשמו', אלא הקריב את הקרבן בסתם, 'סתמא לשמה' וכשר כאילו חשב במפורש 'לשמו'. ואם חשב במפורש 'שלא לשמו', בשאר הקרבנות הקרבן כשר אלא שלא עלה לבעלים לשם חובתו שעבורה הובא הקרבן, ואילו בפסח שהקריבו ב"ד בניסן ובחטאת שהקריבה בכל זמן שהוא, הקרבן פסול לגמרי (משנה זבחים ב, א וגמ' שם ע"ב).

הַפֶּסַח שֶׁשָּׁחָטוּ שְׁלָא לְשִׁמּוֹ, אלא לשם שלמים (רש"י, וכמבואר להלן במשנה), והוא הדין שפסול אם שחטו לשם חולין (רמב"ם פסולי המוקדשין טו, יא; מאירי בביאור הירושלמי כאן), ושלא כחטאת שאף שפסולה אם שחטה לשם שלמים (משנה זבחים א, א), כשרה אם שחטה לשם חולין (גמ' שם מו, ב, וברמב"ם שם, ד, ובמאירי. ובביאור החילוק בין פסח לחטאת, ראה קין אורה פתיחה לזבחים).

ופסול 'שלא לשמו', אינו במחשבה בלבד, אלא רק אם אמר גם בפיו שעושה את העבודה שלא לשמו, שמחשבה לבד אינה פוסלת בקדשים (תוס' יו"ט, וכפי שכתבו רש"י ותוס' להלן סג, א, ושכן יש לפרש ברש"י כאן שכתב שהפסח נפסל 'במחשבתו', שכוונתו היא שחשב ואמר כך). ויש שכתב, שמחשבה לבד פוסלת בקדשים גם אם לא הוציא בפיו (משנה למלך פסולי המוקדשין יג, א, ממשמעות לשון הרמב"ם שם).

לְשִׁמּוֹ וְשְׁלָא לְשִׁמּוֹ וְכו' פֶּסוּל, שהפסול במחשבה 'שלא לשמה' אינו מצד שאין כאן מחשבה 'לשמו', שהרי 'סתמא לשמה', כלומר, שהקרבן מצד עצמו עומד לשמו [כמבואר בגמ' בזבחים (ב, ב)], ואם כן אין צורך לחשוב בהדיא 'לשמה', אלא חידשה התורה שמחשבת 'שלא לשמה' היא מחשבה הפוסלת את הקרבן, וכמו מחשבת פיגול, ולכן גם אם חשב 'לשמו ושלא לשמו' [אפילו בעבודה אחת לדעת רבי יוסי, וכמבואר להלן בגמ'], שיש כאן מחשבה 'לשמו', מכל מקום פסול משום שיש כאן מחשבת

וְהָא כִּמְה דְּלָא מִתְקַטְרִי אִמּוּרִין כִּהְנִים לָא מְצוּ אַכְלִי בְּשָׂרָה, וגם הבעלים אינם יכולים לאכול את חלקם קודם הקטרת האימורים (משנה למלך מעשה הקרבנות יא, ד, מלשון הרמב"ם פסולי המוקדשין יח, ז; מנחת חינוך מצוה קמא אות ז, שכן מבואר בתוס' ביצה כ, ב, וכן מבואר ברש"י סוכה ט, א ועוד, אך ראה מנחת חינוך שם, מלשון הברייתא להלן משמע שרק אכילת הכהנים תלויה בהקטרת האימורים).

ואיסור אכילת הבשר קודם הקטרת האימורים, אין פירושו שההקטרה היא הדבר הממית את הבשר באכילה, שאין ההיתר תלוי בהקטרה, אלא זריקת הדם היא המתירה את הבשר באכילה, רק שיש דין קדימה המוטל על האדם להקטיר את האימורים תחילה, וכל עוד לא הוקטרו אסור לאכול את הבשר. ומטעם זה שהיתר הבשר אינו תלוי בהקטרה, אם אבדו האימורים או נטמאו, מותר לאכול את הבשר, וכמבואר בגמ' להלן (תוס' זבחים מג, א, ע"פ קובץ שיעורים ביצה אות נד, וחי' הגר"ז מנחות יג, א). מאידך, יש הסוברים שהקטרת האימורים היא המתירה את הבשר באכילה [יחד עם זריקת הדם] (רמב"ם פסולי המוקדשין שם, הובא בחי' הגר"ז שם), אלא שבאופן שאבדו האימורים או נטמאו, דרשה הגמ' להלן מן הכתוב שאין ההקטרה מעכבת (הערות הגר"ש אלישיב, אך ראה שם שעדיין צריך ביאור לדעת הרמב"ם מדוע אין ההקטרה מעכבת כשאי אפשר להקטיר היום אך ניתן להקטיר למחרת, כמבואר בגמ' להלן).

ונפקא מינא, אם צריך להקטיר את כל האימורים או שמא די בהקטרת כזית מהם, שאם ההקטרה היא המתירה, די בכזית שהוא שיעור חשוב, אך אם יש דין להקטיר את הקטרת האימורים קודם אכילת האדם, אסור לאכול מן הבשר כל עוד לא הוקטרו כל האימורים (הערות הגר"ש אלישיב). נפקא מינא נוספת, שאם ההקטרה היא 'מתיר', צריך שהאש תאכל את האימורים כדי להתיר את הבשר, אך אם הוא רק דין בסדר ההקדמה להקדים את ההקטרה לאכילה, די בהעלאת האימורים על גבי האש כדי להתיר את אכילת הבשר, כיון שבהעלאתם למזבח כבר נתקיימה ההקדמה (שם, ואילת השחר זבחים צא, ב).

מְלַמֵּד שֶׁהַכֹּהֲנִים אוֹכְלִים וְהַעֲלִים מִתְקַפְּרִין, ואין הכהנים צריכים לאכול את כל הבשר הראוי להם כדי שיתכפרו הבעלים, אלא כיון שאכלו כזית בשר, התכפרו הבעלים (שפת אמת, חז"א או"ח קכד לדף זה).

וְהַקְטִיר עֲלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים עֲלֶיהָ הַשְּׁלֵם כָּל הַקֶּרְבָּנוֹת כּוּלָּן - על תמיד של שחר השלם את כל הקרבנות, ולא על תמיד של בין הערבים, שאסור להקטיר קרבנות אחרים לאחר תמיד של בין הערבים (רש"י, ראה בביאורנו לעיל נח, ב ד"ה השלמים). ואיסור זה מתחיל מיד לאחר שחיתת תמיד של בין הערבים, אף אם עדיין לא הקטיר את אימוריו [כי 'עליה השלם' משמע שצריך להשלים את כל הקרבנות לפני שמתחיל בתמיד של בין הערבים, דהיינו קודם שחיתתו], שאם לא כן, מדוע לא תירצה הגמ' שהפסוק של 'לא ילין חלב חגי עד בקר', שמזויק ממנו שכל הלילה כולו ילין, מדבר במקרה שלא הקטירו עדיין את התמיד, ועל כן יכול להקטיר ביתיים קרבנות אחרים (מהר"ח אור זרוע רכ; טורי אבן ר"ה ל, ב ד"ה ונתקלקלו). אולם יש שכתבו, שהאיסור הוא רק לאחר הקטרת אימורי התמיד, אבל קודם הקטרת אימורי התמיד, מותר להקטיר אימורי שאר קרבנות אף שכבר שחט את התמיד וזרק את דמו (תוס' מנחות מט, א. וראה רעק"א להלן פט, א ד"ה ובדברי, שהקשה שמסוגלתו מוכח לא כך כמבואר לעיל, וראה דובב מירשם ג, ב).